

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvestopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovoliijo naj se pošiljati „**Narodni Tiskarni v Ljubljani**“, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „**Rodoljuba**“ ali pa odboru „**Slovenskega društva v Ljubljani**“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

9. števil.

V Ljubljani, dne 5. maja 1894.

IV. leto.

Ogibajte se, kmetje, zakotnih pisarjev!

Zakotnega pisarja si navadno predstavljamo kot človeka dvomljivega ugleda, v slabem gmotnem stanju, udanega pijanci in vsemu, kar je ž njo v zvezi. Največ jih dajo zapodeni pisarji, občinski tajniki, falirani trgovci, skaženi dijaki itd. Taki zakotniki so škodljivi le manj razsodnim, popolnoma nevednim kmetom, katerim za malo plačilo, za liter vina ali nekoliko desetec napravljajo vloge na urade, prošnje na cesarja itd., katere vloge navadno nimajo drugega uspeha, kakor globo zaradi premajhnega kolka.

Toda mej zakotne pisarje smemo po vsi pravici šteti tudi one, ki dajejo ljudem dobre svete, jim sestavljajo pisma in pogodbe in delajo testamente, ne ravno iz dobičkarije temveč bolj iz samoljubnosti in nadutosti, da jih ljudje povzdigujejo in časté, češ, tudi mi znamo to, kar delajo po pisarnah. Kak mogočen in čestihlepen župan, ki je v svojih mladih letih pogledal v mestno šolo ali pa pri vojakih ali orožnikih se nekoliko izuril v pisanji, si šteje v veliko čast, da mu ljudje nosijo kazat različne „šrifte“, katere jim po površnem pregledu z mogočno besedo tolmači, kako je treba pritožbe „vzdigovati“ tu ali

tam. Slednjič se da tudi preprostiti in iz same dobrote ali usmiljenja napravi pritožbo ali kaj takega. Plačila navadno ne vsprejme za tó, k večjemu če ima gostilno, izpije dotični, ki je prišel k njemu, iz hvaležnosti liter vina in potem raznese njegovo slavo po vseh vetrovih.

Da pa je bila tožba slabo sestavljena, da je bila pritožba pri nepravem uradu vložena, obrok zamujen, testament neveljaven in da je on s to svojo „dobroto“ škodoval dotičnemu desetkrat, stokrat toliko, kar bi bil vesten advokat računal, tega ne pomisli nihče in to se pokaže pozneje, časih še le čez več let.

In taki zakotni pisarji, dasiravno po naših postavah nimajo tega častnega naslova, škodujejo ljudstvu več, kakor oni navadni, ki za par desetec po gostilnah skrivaj sestavljajo pisma, kajti poslednjim pameten človek ne zaupa, ti pa uživajo polno zaupanje.

Resnici na ljubo moramo priznati, da se naše učiteljstvo po deželi ne peča z zakotnim pisarenjem in le malo jih je, ki niso toliko vestni, da se pečajo s tem, česar se niso učili in česar ne znajo.

LISTEK.

Nekaj o petroleju ali kamenem olju.

(Slovenskim šolarjem.)

Ko na večer tihi mrak razpne svoja temotna krila čez vso naravo in še vi, otroci — zlasti v zimskem času — svojih domačih nalog niste popolnoma naredili, prižgejo skrbna mati lampo ali svetilko in pri svetlo-belejši petrolejski luči vam je potem mogoče nadaljevati ter dovršiti svoje pričetno delo.

Marsikdo izmed vas gotovo misli, da se petrolej že od nekdaj rabi v svečavo. Toda kdor tako misli, zelo se moti. Le povprašajte dedka ali babico ali morda vam še celo oče morejo povedati, kako slabo in motno je brlela še pred kakimi tridesetimi ali petintridesetimi leti v stanih vaših praroditeljev majhna, z repičnim oljem ali pa s svinjsko mastjo napolnjena svetilka. Tudi lojenih sveč

in pa borovih tresák se je v prejšnjih časih mnogo več porabilo nego-li dandanes. Petroleja seveda takrat pri nas nikdo še poznal ni.

Da se petrolej tudi imenuje kameno olje, je znano, bolj običajno je vendar oznamenilo petrolej, kar pomeni isto kakor kameno olje. Beseda „petra“ znači namreč pečino ali skalo, „oleum“ pa olje; torej iz pečine izvira joče olje ali kameno olje. To ime je za petrolej tudi kaj primerno, zakaj ta tekočina izvira iz pečin kakor voda. Kadar priteče iz zemlje, je petrolej malokdaj čist, češče je vsled raznih primesij rumen ali rumenkasto-rjav. To je surovi petrolej, ki je zelo močnega neprijetnega duha.

Kameno olje se dobi v naravi v raznih podobah in se tudi vsled tega različno imenuje. Kakor voda čisto in redko se imenuje naphta (izgovori: nafta), kar prihaja od orijentalške ali jutrove besede „nafata“ = izvirati, iztekati se. Pravi petrolej, s katerim svetimo, je rumen-

Še boljše spričevalo moramo dati naši duhovščini. Nam še dosedaj ni znan noben slučaj, da bi duhovniki sestavljali vloge na sodišča in druge urade, dasiravno ne smemo zamolčati, da jih je premnogo, kateri posredno po cerkvenikih delajo testamente, ki njim in cerkvenim napravam gotovo niso nikdar neugodni. Toda to je drugo vprašanje in mi hočemo danes le potrditi, da mej duhovniki ni iskati zakonitih pisarjev in to je najboljši dokaz, da vse ono hujskanje nekaterih mlajših duhovnikov proti odvetniškemu in notarskemu stanu izvira iz osebnega nasprotstva dotičnikov in je le pesek v oči kmetiskim volilcem. Če bi ta stanova ne bila potrebna in koristna, že zdavnej bi bili duhovniki po deželi otvorili v farovžih pisarne in si s tem ne glede na gmotne dohodke podvojili svoj že tako velikanski upliv. Da se to ni zgodilo, kaže jasno, da za pravniški posel ni nihče drug sposoben, kakor ta, ki se je tega učil in naj je tudi obiskoval velike šole. — In naj se tudi odpravi legalizacija, gotovo je, da pravnih opravil ne bode ljudstvu opravljal nihče drugi, nego pravniki, kakor gotovo tudi najučnejši profesor zvezdoznanstva ne zna napraviti navadnega obutala ali pokrivala.

Ne bilo bi težko najti na stotine vzgledov, koliko škode povzročé zakonitiki kmetiskemu ljudstvu. Toda prostora tu nimamo za to in zategadelj hočemo navesti le kratek vzgled. Na Premu na Notranjskem je pred par leti umrl posestnik in trgovec, čegar zapuščina je znašala

do 50.000 gld. Ker je baje rajniki svoje dolžnike precej odiral in si ni dal gledati v svoje račune, zato se je tudi ogibal notarjev in advokatov. Tudi testamente ni delal pri kakem pravniku, temveč sestavil mu ga je premožen trgovec, prijatelj njegov. Testament je bil neveljaven in unela se je huda pravda mej dediči iz zakona, ki je veljala več tisočakov. Pa to še ni vse. Našel se je tudi zakoniti pisar, ki je napravil vsem dolžnikom rajncega imenitne račune in ker teh dediči niso priznali, nahnjskal je dolžnike, da so se začeli pravdati. In začele so pravde peti in še zdaj jih teče lepo število, dasiravno se je po površni cenzitvi zapravdalo že nad 20.000 gld.!

Če se pomisli, da ima Prem zelo ugodno lego za sadjerejo in da že zdaj donaša Premcem sadje lepe novce, dasiravno delajo iz njega žganje, kaj bi se bilo dalo napraviti z zapravdanimi 20.000 gld. v povzdigo sadjarstva. Najzlahtnejše sorte bi se dale zasadi, sušilnica bi se bila zgradila in sadjarska zadruga bi bila podprta s tem kapitalom razpečavala zlahtno sadje v Trstu, v Reki in v inozemstvu. Blagostanje bi raslo in sreča in zadovoljnost bi se bila stalno naselila ob zelenih gričih ob Reki in Prem bi bil pravi raj mej kraškimi kamenjem. In zdaj? Žene in otroci jokajo, možje preklinjajo, brič hodi okoli in rubi in rubi

In zdaj naj kdo reče, da nimamo prav, svareč: Kmetje, ogibajte se zakonitih pisarjev!

Politični pregled.

Državni zbor je pri nas jedini kraj, kjer se more še razviti živahno politično življenje, drugač pa so državljaniom usta zamašena, da komaj zinejo, hrbti pa z raznimi bremenami tako obloženi, da jih komaj prenašajo. Zboljšanja teh preklavernih razmer pričakujemo od drž. zbora, a vse kaže, da nam bo še dolgo čakati zaman. Sedaj gospodujejo stranke, takoimenovana koalicija, katere se je oklenilo tudi nekoliko slovenskih poslancev, je popol-

noma nesposobna, da bi količkaj storila. Te stranke so se združile v izrecni namen, da izvršijo premembo sedanjega krivičnega volilnega reda, pa so vso stvar odložile na nedoločen čas, glede razširjenja tiskovnih svobod niso bile jedine in zato so se zavoljo lepšega zadovoljila z nekimi malenkostmi, ki niso vredne počenega groša; sprle so se glede šole in glede premembe naše vrednote, skratka, drugega ne zmorejo nič, kakor nakladati prebi-

kasto-rujavo in gosto kameno olje. Temno-rujavej in žilavej snovi se pravi tēr ali katran. Dobode se pa tudi kameno olje v podobi trdega lesa, to je zemeljska smola ali klej (astalt). Klej so rabili pri zidanju vodnih stavb že v starodavnih časih in še dandanes se rabi v te namene.

Očiščen petrolej je rumenkastobebe barve ter gorí tudi brez stenja s svetlim sajevim plamenom, razširjaje poseben, neprijeten duh.

Surov ali neočiščen petrolej ni za rabo, ker že pri navadni toplini hitro izhlapi. Ti hlapi so zelo nevarni, hitro se vžgó in dokaj nesreč se je že vsled tega zgodilo. Tu omenim samo jedno tako nezgodo.

Največ petroleja se dobiva že nekaj let sem blizu Oil-Springa v Severni Ameriki. Takoj iz začetka, ko so ondi razkrili petrolejeve vire, hotel si je neki delavec, ki se petrolejevih svojstev ni dobro poznal, prižgati z žveplenko smodko. A komaj se dotakne svetel šibičen

plamen petrolejevega plina, izpremeni se ves plin v ognjeno morje, v katerem je našlo 22 delavcev strašno smrt. Iz studenca samega pa je tekla goreča reka tako dolgo, dokler je bilo še kaj petroleja v studencu. O takih in sličnih nesrečah je bilo sprva večkrat čitati in slišati. Ni torej čudo, da se je prosto ljudstvo te prekoristne svečave v začetku tako balo, da ni hotelo nič vedeti o njej. Saj je vendar glas, kako nevaren je petrolej, prodril celó iz daljne Amerike sem k nam.

Stareji ljudje pripovedujejo, da se je pred kakimi petintridesetimi leti petroleja vse tako balo, da se je moral pri županu opravičiti oni, ki si je bil drznil kupiti petrolejevo lampo ter svetiti s tem novim, smrdljivim oljem. Včasih pa je moral tudi tak „predrznéž“ petrolejsko svečavo opustiti ter lampo razbiti, ker mu boječi sosedí niso dali mirú, češ: lampa mu bode razletela in strašen požar lahko spravi tudi nas v grozno nesrečo.

valstvu nove davke. — Drž. zbor se bavi še vedno z državnim proračunom. Najbolj zanimive in za naš Slovence najvažnejše so bile razprave o proračunu naučnega ministerstva. Oglasili so se slovenski poslanci Nabergoj, Spinčič, Gregorčič, Gregorec in Robič in zahtevali za Slovence raznih krajev ljudskih, obrtnih in srednjih šol. Minister je tudi govoril in povedal, da hoče ustreči vsem zahtevam ali s pogojem, da se zastopniki obeh narodov izrečejo za kako zahtevo. Ker ni upanja, da bi se Nemci in Italijani kdaj izrekli za kako slovensko zahtevo, ne dobimo torej čisto nič. Čemu potem nekateri slovenski poslanci tako vlado še podpirajo, nam je nerazumljivo. Pri razpravi o naučnem proračunu so se tudi konservativci in liberalci prav ostro spopadli zaradi verske šole in malo je manjkalo, da se ni koalicija razbila. — Drž. zbor bo še ves ta mesec zboroval in morda tudi še prve dni meseca junija, potem pa se snideta delegaciji in sicer letos v Pešti. — Dan prvega majnika so delavci v večjih mestih prav slovesno praznovali. Na stotisoče delavcev se je zbralo na raznih shodih in demonstriralo za osemurni delavnik in za splošno volilno pravico. Žal, da so ponekod nastali veliki izgredi, tako v nekem predmestju na Dunaji, v nekih krajih na Češkem, v Lvovu in v

Gradci. Redarji in orožniki so izgreznike z orožjem razganjali in več oseb ranili, nekatere celo ubili. — Tudi na Ogerskem so bili veliki izgredi, a še pred prvim majnikom. Prouzročili so jih kmetski posli, ki so v tistih krajih že povsem prešli v tabor socializmov. To gibanje mej kmetskimi ljudmi je vlado zelo ustrašilo, a da bi odpravila uzroke temu gibanju, na to še ne misli, zlasti sedaj ne, ko se bori za odpravo cerkvene poroke. — Takisto žalostne razmere, kakor pri nas, vladajo tudi v mnogih drugih državah. V Srbiji je kralj samovoljno razveljavil zakone, s katerimi se je njegovemu očetu in njegov materi prepovedala vrnitev na Srbsko. — V Bolgariji si je krvoločni trinog Stambulov zopet utrdil stališče, ker je od turškega sultana izsilil neke obljube glede na Turškem živečih Bolgarov. — V Italiji bije vlada trd boj z državnim zborom, ker jej ta neče več dovoliti toliko denarjev za vojsko, kakor doslej. — Na Francoskem imajo trdo stanje z anarhisti, ki so čedalje predrznejši. — Na Angleškem so ljudje še najbolj srečni, kajti tam se je vlada odločila, da reši razna vprašanja tako, kakor želi ljudstvo. — Ruski carevič se je zaročil z neko nemško princezino.

Dopisi.

Iz Moravé pri Sv. Križu 27. aprila. [Izv. dop.] (Razno terosti.) Oj, kako se na svetu vse spreminja! Tako vzdihujejo kmetje v naši okolici. Pred leti pridelali smo vina dobrega in obilo, toda cena mu je bila mala. Pili smo ga tembolj, saj nam ni bila sila za krajcarje. Ječmenovke (piva) in žganja pa takrat nismo poznali. Dandanes peša vinski pridelek in naš kmet, ki je navezan največ na ta pridelek, je od leta do leta v hujših stiskah. Cena vinska je sicer poskočila, še bolj pa kmetove potrebe, zategadelj vsak rad svoje vino proda in ker je vajej pijače, išče krepčila v pivu, in kar je najhuje,

v žganju. Tudi tu okoli se je že ta štrup udomačil in dosti pripomogel, da vse hira. Tudi naša kmetijska podružnica hira. S kolikim navdušenjem se je zasnova in ustanovila! Kako pa sedaj živi? Drugje imajo navado, da skličejo semtertja kdaj kak zbor in se drugače kaj ukrene, pri sv. Križu pa ni o ničemur nič čuti. Sosedni Čatežani so vse drugače navdušeni, če tudi imajo svojo ustanovitev kolikor toliko pripisovati tistemu kot Križani in Dulčani. Slišati je, da bi bilo tudi pri sv. Križu boljše, ko bi ne bilo osebnih zavisti. Pri volitvi odbora so ti stega, ki se je za ustanovitev največ trudil, lepo na stran

No, polagoma je ljudstvo venderle začelo spoznavati velike prednosti, katere ima petrolej v primeri z drugo svečavo.

Sicer pa je petrolej, s kojim svetimo v svetilnah, distilovan¹⁾ ali očiščen in zato ni tako nevaren.

Petrolej se dobi, ako se izkopljejo v kraju, ki je s to oljnato tekočino napojen, velike, našim vodnjakom podobne jame.

Iz teh jam petrolej ali sam curlja ali ga pa morajo črpsti (pumpati), kakor pri nas vodo iz studencev.

¹⁾ Ako kako kapljino ali tekočino s pomočjo toplote v pare spremenimo, katere potem s posebnimi pripravami zopet shlajamo, tako, da se izpremené v kapljine, ondaj pravimo temu ravnanju destilovanje ali prekapanje. Vsled destilovanja se odpravijo petroleju nevarni deli. Žveplena kislina, vodena para in še druge snovi, s katerimi se petrolej čisti, odvezamejo tej tekočini razne barve in smrdljive primesi.

Omenil sem že zgoraj, da je Severna Amerika petroleja najbogatejša zemljina. Tu naletiš na vire, ki dadó na dan 30—80.000 litrov kamenega olja. Tudi naši domovini ne manjka te prekoristne prirodnine. Pridobiva se v Galiciji, na Slovenskem pa pri Rablji na Koroškem.¹⁾

Na vsej zemlji se dobi na leto nad 100 milijonov hektolitrov petroleja. Gotovo poprašaj: Od kod je prišlo v zemljo toliko te gorljive tekočine? Misli se sploh, da je petrolej nastal vsled počasne razkrojitve rastlinskih snovij, ki so že več tisoč let trohnele v zemlji. Olnate

¹⁾ V najnovejšem času so naleteli tudi na Štajerskem blizu Ormoža (Friedau) na kamenine, ki so baje napojene s petrolejevo tekočino. Delavci marljivo kopljejo, čeprav jih veliki smrad, ki prihaja iz jame, pri delu moč o ovira. No, videli bomo, kakšen uspeh bode imelo to delo.

potisnili in s tem pokazali svoje sebične namene. Govorilo se je že tedaj o ustanovitvi drevesnice. Se je li že pripravila ali ne, tega člani pač ne vedo, vendar je bilo slišati, da se namerava celo uro hoda od sv. Križu kupiti neki zapuščen vinograd. Brati pa je bilo te dni v „Narodu“, da je podaril v ta namen deželni odbor 200 gld. in hranilnica kranjska 150 gld. — Skoraj bode poteklo leto od ustanovitve. Možje, člani, zahtevajte, da se skliče občni zbor, ter pokažite, da vam je za napredek in splošno korist. Potegnite se za pravično stvar, naj bode to kakemu mogočniku všeč ali ne. Pomislite, kako se ozira tisti ošabni in sebični mož, ki pri nas zvonec nosi, na svojega bližnjika. Saj je prouzročil že dovolj združbe, preprirov, neugodnostij in nesreč. Ali mora res vselej le njegova veljati? Saj nismo več v srednjem veku! Pri sv. Križu je sploh v marsičem malo čudno. Če prideš na pošto, dobiš jo navadno zaprto in treba je poštarice doma v krčmi iskati, ali pa počakati, da pride s sprehoda in ona te utegne vrhu tega še ošteti, zakaj takrat prideš? Pa še drugih sitnostij je več. Teži nas še marsikaj, toda potrpiamo, saj še naši šolski otroci potrpe, ki se šest let nogovice plesti uče. Ljudje so se radi tega že pri nadučitelju pritoževali, toda zastoj. Radovedni smo, bo li sedaj kaj več pomagalo.

Iz Celovca, 28. aprila. [Izv. dop.] (Peti občni zbor katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem.) Letošnji občni zbor tega, za našo narodno stvar na Koroškem tako važnega in zaslužnega društva, o katerem se lahko reče, da je srce in glava narodnemu gibanju koroških Slovencev, vršil se je z ozirom na slavnostno otvoritev novega doma družbe sv. Mohorja v Celovci dne 25. aprila. Zbralo se je nanj nad 150 članov, a bilo bi jih prišlo še več, da ni čas za taka zborovanja z ozirom na gospodarska opravila neugoden. Zborovanje je otvoril društveni predsednik g. G. Einspieler s primernim nagovorom, potem pa je poročal blagajnik g. Treiber o društvenem stanju, ki je prav ugodno. Društvo je namreč v minolem letu imelo 608 gld. 90 kr. dohodkov in 547 gld. 71 kr. stroškov. Isti gospod je tudi namesto odsotnega

tajnika poročal o društvenem delovanju v minolem letu in to obširno in korenito. Društvo je storilo, kar je moglo, in reči se sme, da je storilo mnogo. Priredilo je pet shodov in to v Šmihelu, v Št. Janžu, v Dobrlivesi, v Št. Petru nad Velikovcem in v Št. Jakobu. Vsak teh shodov je imel uspeh, vsak je utrdil ali obudil narodno zavest slovenskega prebivalstva v dotičnem kraju. Govornik je potem navajal, kako so se nekatere občine razdelile, da bi se preprečila ustanovitev slovenskih šol, izrekel mnenje, da koalicija ni dobra in da bi bila najboljša zveza katoliških narodov in strank ter končno, pohvalno omenivši, da se je tudi nemška katoliška stranka na Koroškem začela gibati, predlagal, naj se tej stranki izreče zaupanje. Ko je g. Legat naznanil, da so se uvedle nabiralne knjižnice za nabiranje letninc, in so se vpisali neki novi udje ter pobrali letni doneski, vršila se je volitev novega odbora in so bili izvoljeni vsi dosedanja odborniki, le namestu g. Žaka voljen je bil tajnikom g. Ražun, kaplan v Celovci. Vrstili so se potem razni poučni govori. Gosp. Kandut je govoril na dovtipen način o postopanju politične uprave napram koroškim Slovincem, o koaliciji in o narodni posesti ter z navduševalnimi besedami bodril zborovalce na čim večjo delavnost. G. Bayer je pojasnjeval in utemeljeval zahtevo, da bodi šola narodna in verska, podpiral pa ga je g. Skube rekši, da verske šole ne zahtevajo samo duhovniki, ampak ljudstvo. Jako vzpodbudno je govoril g. Lenc o gospodarskih razmerah, povdarjajoč, da se morajo Slovenci odtegniti tudi na gospodarskem polju nemškemu uplivu in si zagotoviti gospodarsko neodvisnost. Razlagal je pomen in stanje slovenskih posojilnic, zadrug in ljudske šole sosebno za kmetijski stan in opozarjal na nevarnosti, katere temu prete. V zvezi s tem govorom je g. Legat pojasnjeval postopanje koroške kmetijske družbe, katere slovenski potovalni učitelj še naznaniti ne sme, kdaj in kje bo slovenski predaval. To se dela nalašč, da bi se potem moglo reči: Slovenskih govorov ni treba, saj ne pride nihče poslušat. Z ozirom na ravnanje kmetijske družbe je predlagal govornik resolucijo: „Današnji 5 občni zbor katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slo-

dele je vročina izgnala ter je združila potem v plasti pečin ali kamenja. —

V kupčiji se razpošilja petrolej v majhnih sodčkih, ki so od zunaj navadno modre barve, znotraj pa so z vročo galunovo¹⁾ raztopino dobro zaliti, da petrolej ne more premaketi.

Kameno olje je bilo kot zdravilo že v starem veku znano, a od leta 1859, ko je Drake blizo kraja „Titusville“ v Severni Ameriki odkril zelo bogat petrolejev vir, postala je ta prekoristna prirodnina predmet svetovne kupčije. —

Mislím, da ne bode odveč, ako podam h koncu še nekoliko migljajev, kako ravnati s petrolejskimi lampami,

da se ognemo raznim nesrečam. Čeprav — kakor je bilo že omenjeno — očiščen petrolej ni tako nevaren, kakor surov, vendar se je po neprevidnem ravnanju s to tekočino pripetila že marsikatera velika nezgoda. Pomni torej: Ako ti je treba gorečo lampo prenesti, stôri to, kolikor mogoče počasi in mirno; naglost v tem ôziru je že marsikoga izučila. Stenj prehitro odsukati ni varno, istotako je nevarno pihati pri gašenju zgoraj v cilindru: svetilnica ti lahko razleti. Najprevidnejše se petrolejska luč ugasne, ako se stenj nekoliko odsuče ter potem spodaj mej špranje v takomenovane sapnike pihne.

Pomni ti še, da lampe ne smejo biti nikdar do vrha napolnjene in pa da je treba taiste večkrat snažiti, da se sapniki ne zamašijo.

Anton Kosi.

¹⁾ Galun je brezbarvna rudnina sladkobno zagoltnega ukusa ter se v vodi raztopi. Rôbi se tudi v zdravilstvu in pri barvanju raznih tkanin.

vence na Koroškem" načelno sklone izdajanje strokovnega kmetijskega lista v slovenskem jeziku in si dovoljuje ob enem Njega ekscelenco gospoda ministra za kmetijstvo grofa Falkenhayna uljudno prositi, da blagovoli v ta namen dovoliti primerno podporo iz državnega zaklada." Ko so o tej stvari govorili še nekateri drugi zborovalci, vzprejela se je resolucija soglasno. Društveni predsednik g. Einspieler je na to poročal o svojem delovanju v dež. zboru koroškem, zlasti glede usmiljenih sester, in predlagal primerno resolucijo, katera se je

vzprejela. Gosp. Bayer je opozarjal na bližajoče se občinske volitve, g. Štih pa je utemeljeval resolucijo, v kateri se protestuje zoper sumničenje slovenske lojalnosti in izteka poslancema Einspielerju in Muriju zaupanje. Po nekaterih krajših govorih glede organizacije in glede pevskega društva za celo Koroško zaključil je predsednik gospod Einspieler zborovanje, opozarjajoč zborovalce, da koroški Slovenci nimajo od vlade ničesar pričakovati, da se morajo torej zanašati samo nase in si pomagati z lastno močjo.

Slovenske in slovanske vesti.

(Prvi dan maja meseca) se na Slovenskem ni tako praznoval, kakor v drugih deželah. V Ljubljani se je na shod socijalistov zbralo kakih 70 ljudi, ki so se izrekli za osemurni delavnik in za splošno volilno pravico. Drugi delavci so v Ljubljani vsi delali. Tudi v Trbovljah so delavci priredili shod in se izrekli kakor v Ljubljani. Drugod po Slovenskem so delavci skoro povsod delali. Mir se ni nikjer kalil.

(Kropenski delavci.) V soboto dné 28. aprila odpustili so vsi Kropenski delodajalci vse svoje delavce, ker imajo že preveč izdelanega blaga v zalogi. Vsled tega je mej delavci nastala velika beda. Tu bi morala pač vlada kaj storiti, a ravnati bi morala bolj premišljeno, kakor svoj čas, ko je poslušala svete poslanca Globočnika in odkupila pašne pravice za kakih 60 tisočakov, misleč, da s tem pomaga delavcem.

(Cepilni tečaj na Grmu.) Vsled razpisa vodstva deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu, da se bode v dneh 16, 17. in 18. aprila t. l. vršil cepilni tečaj o lesnem ali suhem cepljenju ameriških trt, prispelo je iz črnomaljskega, metliškega in iz tukajšnjega okraja nad 70 vinogradnikov-posestnikov. Udeležili so se tega tečaja tudi nekateri gg. župniki in učitelji, da se pouče o pravilnem cepljenju ameriških trt. Silna škoda po trtni uši in peronospori, vedno manjši pridelek vinske letine, vsled tega bēda prebivalstva v teh okrajih, vedno večje zanimanje za novo ameriško zasaditev, dober in uspešen vzgled vinorejske šole na Grmu, temeljit, strokovnjaški in zraven tega lahko umljiv pouk zvezan s praktičnimi poskusi, privabilo je toliko udeležencev. Kakor so se ti izrazili, zadobili so v tem tečaju toliko znanja in praktične sposobnosti in veselja za novo zasaditev, da bi bilo le želeti, ko bi ta pouk dober uspeh prinesel, kar bi se posebno zgodilo, ako bi se revnejšim vinogradnikom podpore za rigolanje in za nakup potrebnih orodij in priprav delile, kakor se to za krški kraj godi.

(Mestna hranilnica v Kranji.) ki je pričela poslovati dne 6. julija minulega leta, je razposlala nedavno svoj I. računski zaključek za upravno dobo od dne 6. julija do dne 31. decembra l. 1893. Denarno gibanje je bilo koj v prvem polletju ugodno. Skupnega prometa je

imela hranilnica v tej dobi 156.316 gld. 96 kr. Na hranilnih vlogah je bilo na 232 knjižic izročenih 58.969 gld. 83 kr., od katerih se je vzdignilo 1630 gld. 18 kr. Koncem leta 1893 znašale so vloge s prištetimi obrestmi 57.869 gld. 22 kr. Prošenj za hipotekna posojila je bilo vloženih v tej dobi 56 za naprošeno skupno vsoto 46.678 gl. 50 kr., dovolilo se je posojil za 35.122 gld. 50 kr. likvidovalo in izplačalo pa se jih je do konca 1893 leta za 9.402 gld. 50 kr. Pri zanesljivih denarnih zavodih se je naložila ostala vsota 48.409 gld. 11 kr. na ugoden način. Uradni stroški so vsled varčnega ravnanja znašali za poluletno dobo le 153 gld. 59 kr., torej je imela navzlic ustanovnim stroškom že koncem prvega polulettja svojega poslovanja Kranjska mestna hranilnica čistega dobička 11 gld. 83 kr. — Uradni dan je vsak četrtek od 10—12. ure dopoldne, denarne vloge, doposlane v pismih, se pa vzprejemajo vsak dan. Hranilne vloge se obrestujejo po 4%, posojila na hipoteke se dajejo na 5% in na amortizovanje v 36letni ali krajši dobi.

(Družba sv. Mohorja) šteje letos nad 66.000 članov. Od lani se je pomnožilo število za 9000. Ta vesela vest mora vsacega Slovenca z opravičenim ponosom navdajati. Največja zasluga gre požrtvovalnim poverjenikom.

(Zopet šolski nadzornik za koroške Slovence?!) Piše se nam s Koroškega: Niso še utihnile besede drž. poslanca g. dr. Ferjančiča, ki je v drž. zboru popisal kakšnega šolskega nadzornika so dobili koroški Slovenci v osebi Hugona Morota, že se govori, da je določen za Celovško okolico neki Koschutnigg, učitelj v Medgorji, ki je nemara s tem obrnil blagohotno pozornost náse, ker je leta 1887. meseca avgusta v Seebacherjevi gostilni kričal: Slovenci so psi! — Kdor sploh take besede izustiti more, tak nikakor ne sodi na to mesto, in mora biti to dovolj, da vplivni naši krogi onemogočijo to najnovejšo nakano srditih nasprotnikov slovenskega življa na Koroškem.

(Nov šolski nadzornik.) Vkljub nemški gonji imenovan je venderle naš rojak prof. Mihael Zavatlal v Celji šolskim nadzornikom za šolske okraje Brežice, Kozje in Sevnica.

(Nova pošta.) Dne 1. maja t. l. se odpre pri Sv. Ani pri Trziču na Gorenjskem nov c. kr. poštni urad, ki se bode pečal s pisemsko in vožnjo pošto ter ob enem posloval kot nabiralnica c. kr. poštno-hranilničnega urada. Mej Sv. Ano in Trzičem vozil bode dvakrat na dan poštni voz.

(Dom družbe sv. Mohorja) v Celovci se je dne 26. aprila ob mnogobrojni udeležbi vernega slovenskega ljudstva blagoslovil in otvoril. Slovesno sv. mašo je daroval kanonik Lambert Einspieler, dom pa je blagoslovil prošt Müller. Tako ima zdaj dična naša družba krasen svoj dom, ki je ob enem znak, da Celovec še vedno ni nemško mesto.

(Narodna zmaga v Ljutomeru.) Pri volitvi zastopnikov bolniške blagajne so zmagali v Ljutomeru narodni obrtniki s 67 glasovi proti 21. Nemškutarjem so torej zavedni slovenski obrtniki, ki so se vestno držali nasvetov slovenskih časopisov, odločno zaklicali: „Proč z roko, to je naše“. Tako je prav!

(Nova železniška proga.) Trgovinsko ministerstvo je dalo generalnemu vodstvu avstrijskih železnic nalog, da izvrši tehniške študije in poizvedovanja ter premeri svet za železniško progo iz Celovca preko Bistrice, ki bi se s progo Trbiž-Ljubljana vezala mej postajama Javornik in Lesce-Bled, od tam pa peljala skozi Bohinjsko in Račensko dolino in Sv. Lucijo do Gorice. V to svrhu se bode odposlalo potrebno število inženjerjev in pomožnih delavcev v kratkem na lice mesta.

(„Lega nazionale“ v Tržaški okolici.) „Lega nazionale“ se imenuje društvo, ki ima namen ustanavljati šole, da bi se v njih italijančili slovenski otroci. V Sv. Križu dalo je to lahonsko društvo zgraditi šolo, ki je pa bolj podobna letovišču ter je po velikanskem naporu res zbobnalo skupaj 16 otrok furlanskih, v Sv. Križu naseljenih starišev, kateri naj bi na slovenskem Krasu se navzemali iredentovskega duha, akoravno njih očetje služijo avstrijski kruh na slovenskih tleh. Da se bodo pa tudi slovenski otroci lovili v to laško šolo, to je več nego gotovo, kajti poitalijančevanje slovenske okolice Tržaške je jedna bistvenih točk delavnosti „Lege“. Zavedni prebivalci slovenske okolice se bodo pač odločno uprli takemu za našo narodnost pogubnemu delovanju italijanskega društva.

(Velik slovenski tabor) v Tržaški okolici name ravajo prirediti slovenski rodoljubi iz Tržaške okolice, da protestuje proti jednostranskemu postopanju Tržaškega mestnega sveta posebno v šolskih zadevah. Za slovenske, tudi najnujnejše in najskromnejše potrebe ni nikdar denarja, vsaj to je vedno jednaki izgovor mestnih očetov, če se Slovenci oglase za kako podporo. Za italijanske šolske vrtove pa se takoj najde potreben denar, tudi če se nikdo ni oglasil za podporo.

(Reška hrvaška gimnazija) se bode preselila na Sušak. Tako hočejo Madjari zopet odpraviti jednega izmed poslednjih znakov hrvatstva Reke, kakor so jih odpravili že mnogo, ne da bi bili našli odločen odpor. Ta preselitev se bode baje vršila že to jesen.

Razne vesti.

(Prešič — velikan.) V Povodji — kamniškega okraja — ima gospodar prašiča samca, ki tehta blizu 8 stotov (starih centov) in je star stoprav 2 leti. Da si zamore tega redkega ščetinarja domače reje vsakdo pogledati, razstavljen bode dne 7. in 8. maja na prostoru pred Ljubljansko klavnico in ob enem na prodaj.

(Iz Št. Petra na Krasu) se nam piše: Pred jednim mesecem sta zginila posestniku J. S. v Vižmarjih pri Ljubljani dva konja iz hleva. Vse prizadevanje in povpraševanje po konjih je bilo brez uspeha. Pretečeni teden pa je dobilo tukajšnje orožništvo v Vižmarjih ukradena konja pri nekem kmetu na Juršicah v neki samotni vasi na Pivki. Kmet, kateri je 300 gld. cenjena konja za 30 gld. od ciganov kupil, moral je rad ali nerad konja pravemu gospodarju brez vsega povračila izročiti. Zapisal pa si je v svoj dnevnik, da od ciganov konj ne bode več kupoval. Pravi gospodar pa bode vedno hvaležen marljivim tukajšnjim orožnikom.

(Volkovi požrli kobilo.) V Lupini, v okraju Nova Gradiška na Hrvatskem, razstrgali in požrli so volkovi ponoči kobilo, katera se je pasla na prostem. Našlo se je samo nekaj oglodanih ostankov. Dan prej pa so napadli na paši pri belem dnevu zebre katero so hudo ogrizli. Napadeno zebre je zbežalo mej ostale konje, ki so s svojimi kopiti odgnali napadalce. Tako so pripovedovali pastirji, ki so videli ta boj konj z volkovi, katerih je vse polno po okolici.

(Čudno zdravljenje.) Posestnica Ivanka Levč na Vrdu je hotela zdraviti bolnega prasca z — razstrelnim smodnikom. Smodnik pa — ki ga je bilo poldrugo kilo — se je vnel pri tem čudnem zdravljenju in sta bila 13letni sin Levčev in dekla Urša Merlak hudo osmojena v obrazu in po rokah.

(Grozna igra.) V Pulji igrala sta se v nekem podstrešji 7letni Peter T. in 4½letna Viktorija M. Fantič vzel je steklenico špirta, jo izlil na glavo deklice, potem pa prižgal. Uboga deklica je bila hipoma vsa v plamenu, in navzlic temu, da je njena mati prihitela na pomoč, je deklica tako hudo opečena, da je nje življenje v nevarnosti. Proti materama obeh otrok se je pričela kazenska obravnava.

(Štiri sinove na edenkrat.) V Begaškem Št. Jurju na Ogorskem povila je žena Riste Nedačina štiri fantičke. Mati in štirje otroci so pri dobrem zdravlju. To je pač jako redka prikazen.

(Zarubljeno mesto.) Iz Genove javlja se, da je tamosnje sodišče dalo zarubiti hišno opravlo nekaterih sob v mestni hiši, ker občina neče izplačati dvema uradnikom njunih plač.

(Podpora za zdravljenje škrofuloznih otrok.) Deželni zbor kranjski dovolil je 400 gld. za zdravljenje škrofuloznih otrok v morski kopelji v Gradežu in bo deželni odbor kranjski v ta namen podelil 8 otrokom podpore, kateri imajo domovno pravico na Kranjskem.

(Kako daleč so zvezde nepremičnice?) Profesor Gill, vodja zvezdarnici v južni Afriki, je preračunal, da nobena nepremičnica ni naši zemlji bližja, kakor 4000 milijard milj! Največ jih je, katere so še 10 do 100krat bolj oddaljene. Na južnem nebu lesketajoča se zvezda s centavri je po najnovejših računih naši zemlji najbližja. Recimo, da bi hotel kdo po železnici tja priti, da bi bila pot dober kup, denimo ceno za jeden kilometer 1 vinar naše veljave. Potnik bi šel k blagajniku in bi zahteval vozni listek. Uradnik mu ga da in zahteva zanj 25.000 milijonov kron avstr. veljave. Potnik bi pa rad vedel, kdaj pride na oni svet in ga vpraša, kako hitro vozi železnica? Ta mu odgovori, da naredi železnica na vsako uro 96 kilometrov in da bode trebal do svojega cilja 48 milijonov in 600.000 zemeljskih let! —

(Vesti o naših izseljencih v severni Ameriki.) Iz tega dela sveta dohajajo od ondu živčih rojakov naših vedno neugodnejše vesti domu. Povsod primanjkuje po tovarnah in pri raznih podjetjih dela, in le malo jih je, ki so preskrbljeni s poštnim in primernim zaslužkom. Kakor smo poizvedeli iz privatnega pisma Notranjskega izseljenca, dobi večina delavcev komaj toliko plaše, da se more preživeti. Ljudje tam grozno stradajo. Mnogo jih je, ki bi radi domu prišli, ko bi imeli denarja za potnino. Kdor ima kaj pomoči pričakovati od doma, skuša prej ko mogoče zapustiti ameriška tla, kjer se ne cedi ne „med“ ne „mleko“ pač pa solze kesanja in — obupnosti, v katero se je marsikateri podal od doma vsled lahkomiselnosti in — zapeljanja! Te vesti in slike naj bi bile v resen opomin tistim našim ljudem, kateri morda še vedno hrepene po — ameriški prevari!

(Vest ga je spekla.) Pri blagajnici državnih dolgov na Dunaji se je oglašil minulo soboto duhovnik, ter izročil tisočak. Izročil mu ga je neki mož, ki mu je obstal, da je pred tremi meseci dobil za tisoč goldinarjev preveč izplačano. Obdržal je denar, pozneje pa mu vest ni dala miru, prišel se je torej izpovedat in izročil je denar duhovniku. Ime skesanca seveda duhovnik, kakor se razume, ni povedal.

(Ženske kot ministranti.) Na prošnjo nekaterih Neapolskih škofov je dovolil papež, da smejo tudi ženske streči pri maši, ako manjka potrebnih moških ministrantov.

(Kako dolge so vse železnice na svetu.) Koncem leta 1891. so bile vse železnične proge 635.000 kilom., t. j. šestnajstkrat tako dolge, kakor je obseg naše zemlje ob ravniku! Dolžina poti, katero so premerile vse lokomotive celega sveta l. 1891, znaša 500 milijonov geogr. milj, 4750 milijonov kilometrov. Ako bi napravila to pot samo jedna lokomotiva, prišla bi 25krat od zemlje pa do solnca!!

(Zanimiva obravnava) vršila se bode v prihodnjem zasedanji Ljubljanskega porotnega sodišča. Kakor smo že lansko jesen poročali, prišlo se je po poizvedbi nekega ujetnika na sled zločincem, ki so pred dvajsetimi leti umorili v Škofji Loki tamošnjega okrajnega sodnika dr. Krausa. Preiskava, ki se je vršila v tej zadevi, razkrila je proti obdolžencem tako obtežujoče stvari, da je državno pravdnistvo proti dotičnikom že izdalo obtožnico. Kakor se nam poroča, nahaja se mej obtoženci tudi znani Prelovski iz Trzina, ki je že več let zaprt na Ljubljanskem gradu.

(Železnice celega sveta) imajo po najnovejših podatkih 635.023 kilometrov dolžine in sicer spada na Ameriko 341.393, na Evropo 227.995, na Azijo 35.396, na Avstralijo 19.743 in na Afriko 10.496 kilometrov. Torej ima Amerika več železnic, nego vsi ostali deli sveta skupaj. Mej evropskimi državami ima Nemčija največ železnic, namreč 43.424 kilometrov, potem slede Francoska s 37.071, Anglija z 32.487, Rusija z 31.071, Avstro-Ogerska z 28.066, Italija s 13.186, Španska z 10.131, Švedska z 8.279, Belgija s 5.307, Švica s 3.279, Nizozemska s 3.079, Rumunska z 2.543, Portugalska z 2.293, Danska z 2.008, Turčija s 1.769, Norveška s 1.562, Grška z 915 in Srbija s 540 kilometrov. Število vseh lokomotiv znaša 117.200.

(Milijonar kot služnik.) V Bambergu na Bavarskem pripeljal se je nedavno po noči neki trgovec z vlakom ter se je zaman oziral po kakem služniku, ki bi mu odnesel prtljago in ga odvedel v gostilno. Konečno zagleda starega bledega moža v priprosti obleki in ga naprosi, da mu odnese prtljago. Ko sta dospela v gostilno, zahvalil se je trgovec ter stisnil svojemu vodniku pol marke v roko. Jako pa se začudi, ko mu nositelj prtljage priloži še drugo polovico marke in mu vrne oboje, češ, da bode mogel plačati prenočevanje. Ko je došel lastnik gostilne in je jako ponižno pozdravil dozdevnega služnika, izvedel je tujec, da mu je prtljago nosil — milijonar.

(Velikanska razstreljevanja.) V kamnolomih blizu Reke so se v poslednjem času vršila velikanska razstreljevanja. Tako se je te dni zopet zažgal velik podkop z 2950 kilogrami dioksina in se dobilo kakih 10.000 kubičnih metrov kamnega materiala. Nekaj pozneje zažgal se je v kamnolomu blizu tovarne kemičnih produktov drug podkop z 1200 kilogrami dioksina.

(Kako dolgo živijo ptice?) Kakor učenjaki trdijo, izmed vseh ptic najdalje živi labod, živi namreč večasih tudi 500 let. Knauer pripoveduje, da je videl mnogo sokolov, izmed katerih je bil jeden 162 let star; morski orel živi 104 leta. Papige in krokariji žive 100 let, kukavice več kot 32 let, sraka 29—25, fazani 15, golobi 10 let. Slavček živi najdelj 10 let, kos 15, kanarček 12—15 let.

(Človeško meso.) Človeško telo ima v sebi 150 kostij in 500 mišic; kri pri odraslem človeku vaga 15 kilogramov, srce vtriplje v minuti 70krat, torej v jedni uri 4200krat, pljuča imajo v sebi v pravilnem stanju človeka 5 litrov zraka, dahnemo vsako uro 1200krat in k temu potrebujemo 300 litrov zraka.

(Shod čebelarjev.) Početkom meseca septembra bode na Dunaji shod čebelarjev iz Avstro-Ogerske in iz Nemčije in bode tem povodom tudi čebelarska razstava, ki bode trajala 14 dni. Pokrovitelj temu podjetju je nadvojvoda Albrecht.

(Pomagati si je treba znati.) V neki vasi v Alzaciji je stara ženska v cerkvi popoldne zaspala. Cerkovnik je ni zapazil in je zaprl vrata, ko so odšli ljudje. Ko se ženska prebudi, videč, da so vrata zaprta, zleze pod stolp in jame zvoniti. Ljudje po vsej vasi so bili hitro po konci in tudi požarna bramba se je zbrala pred cerkvijo misleč, da kje gori. Cerkovnik je pritekel v cerkev in našel žensko. Mamica je vesela da je prišla iz zapore, šla s cerkovnikom mimo razpostavljene požarne brambe domu. Požarni brambovci so pa spravili svoje orodje nekateri malo jezeč, drugi smejoč se.

Poučne stvari.

O izbiri prašičev za rejo in pleme.

Prašičev imamo sedaj tudi že na Slovenskem več vrst in plemen (pasmin), ki so pa mešane ali križane z bolj ali manj plemenitimi rodovi angleškimi. Bodisi pa žival katere koli pasmine, glavno je, da pri izbiri za pleme in rejo poznaš in gledaš na dobre lastnosti živali, ki store žival sposobno za rejo in pleme. Živali s slabimi lastnostmi donajajo prašičerejcu le malo koristi, nasprotno pa mu prouzročijo dosti nejevolje in jeze. Noben gospodar in gospodinja bi ne smela izbrati take slabe živali za rejo in pleme in si tako le trud zastonj nakopavati. Pri izbiri prašičev za rejo in pleme glej najprvo na lepo, pravilno zraslo telo živali, to je, pogledj dobro, kakšnih telesnih delov je žival, ali kako je žival ustvarjena. Kolikor daljše in globokejše je telo prašičevo, toliko večje vrednosti je žival.

Glava naj bo kratka, ne prekoščata ali tršasta, gorenji del glave naj bo širok, rivec fin, čeljusti mesnate. Ušesa, če tudi so viseča, ne smejo biti prevelika in pretežka. Vrat naj bo kratek in dobro rejen. Dolg, suh vrat, ki izgleda, kakor da bi bil zgoraj in zdolaj izrezan, je znak slabe živali. Prašič, ki ima že mlad široka pleča, širok križ in hrbet, ki ima po vseh delih ravno prav mesa, tak prašič je dobro kazem za rejo in pleme. Prsa prašičeva naj bodo močna, trebuh okrogel, tako da se lakotnice komaj zaznajo, še ko je žival lačna. Prašič, ki ima podvezan trebuh, ni za rejo in še manj za pleme, podvezan (podrečan) trebuh pri prašiču je znak, da žival ni zdrava, da le toliko je, da živi. Koža prašičeva naj bo tenka, ali srednje debela, nikakor podplatasto debela in grapava. Ščetine naj bodo bolj fine in mehke. Jako imenitno pri izbiri prašičev je tudi narav in obnašanje prašičev. Kakor so različni prašiči po plemenih in rodovih, ravno tako se radi ločijo po obnašanju in naravi. Nemirni, hudobni, revskasti prašiči navadno niso dobri za rejo in pleme, ker se take slabe lastnosti pri živalih rade podedujejo, in s takimi hudobnimi živalmi je težava imeti opravila in se tudi ne rede dobro. Kolikor bolj mirni so prašiči v svinjaku in na paši in kolikor bolj prizanesljivi in popustljivi so mej seboj, bodisi v svinjaku in na paši, toliko rajši se rede in toliko lažje jim človek zamore tudi postreči ter jim hleve osnažiti. Take mirne in krotke

živali so dobre za pleme in rejo. Pripomniti je treba, da prašiči, ki so sicer nemirnega, hudobnega, burnega obnašanja, da tudi taki, ako se jim lepo streže in mirno prizanesljivo z njimi postopa, postanejo s časoma mirnejši in krotkeji. Mirne naravi prašiči radi ležijo, malo krulijo, držijo svinjak in svoje telo snažno; oni opravljajo potrebo v posebnem kotu in posteljo si naredijo v nasprotnem kotu, ki je vedno snažen, samo ako imajo zadosti stelje. Dalje je pri izbiri prašičev gledati tudi na to, da so mladi prašički dobri jedci, to je, da tudi hrano, ki ni posebno dobra, radi in pohlepno žro. Taki prašički, ki še celo dobro hrano ovohavajo in brodijo z rilcem po hrani in le najboljše kosce izbirajo in polovijo iz hrane, taki prašiči niso za rejo in še manj za pleme, ker imajo navadno pokvarjen ali pa skrčen želodec, ki zamore hrano le slabo in še te le malo prebaviti. Taki prašiči, ki imajo bolehnne želodce, le toliko jedo, da živijo. Taki prašiči, ki imajo pokvarjen ali pa skrčen želodec, so tudi jako nemirni in zoprnega vedenja, krulijo in cvilijo noč in dan, in se tudi ali prav nič, ali jako slabo rede. Taki sitni prašiči provzročujejo gospodinjam in gospodarjem, ki želijo in se trudijo, da bi se jim prašiči dobro redili, mesto veselja le jezo in nejevoljo. Taki slabi prašiči uničijo mnogo dobre hrane in tako gospodarju le zgubo delajo namesto prireje in koristi. Take sitne in izbirčne prašiče je treba čim prej tem bolje iz hleva spraviti. Za pleme in rejo moramo le take živali izbirati, ki se popolnoma zdrave. Zdravi prašiči tudi svoje zdravje s tem razodenejo, da lepo in hitro rastejo, ter se ob enem tudi rasti primerno redijo. Tedaj slovenski svinorejci, kadar izbirate prašiče, bodisi za rejo, bodisi za pleme, glejte posebno, da si izberete žival lepega, pravilno zrašenega telesa. Zdrava mirna in ješ žival, dala vam bo dobro prirejo in lepo korist.

J. B.

Zalivanje z zgremo vodo

pospešuje rast vseh vrtnarskih rastlin, bodisi cvetic ali zelenjadi. Gorka voda pospešuje zlasti zorenje in popolnjuje razvitek zelenjadi in plodov. Melone in kumare, ki nočejo zaroditi plodov, prisilijo se z gorko vodo hitro k temu.

Za kratek čas.

Dobra glava.

Kmetica: „Gospod župnik, ali bi mi pomagali, da bi se moj France dalje učil, da bi se morebiti izučil za „gospoda“?“

Župnik: „Ali ima fant dobro glavo?“

Kmetica: „Dobro dobro, čez tri stopnjice je padel, pa si je ni razbil.“

Čudne sanje treh dijakov.

Trije dijaki, katerim se je sanjalo vedno o denarji, stavijo, kdo, izmed njih bode imel ponoči največ denarja. Drugi dan si pripovedujejo svoje sanje. Prvi pravi: „Videl se travnik samih šivank, in na njem je stal mož, ki je rekel: „Vse te šivanke porabiš, da si sešiješ vreče za denar.““

Drugi pripoveduje: „Sanjalo se mi je, da je bilo vse morje polno tinte, in mojo pero ga je izsušilo, da je moglo pisati številke v vrsti, kolikor sem imel denarja.“

„In meni se je sanjalo“, odgovori tretji, „da sta vidva umrla in mene postavila za dediča vsega tega denarja.“

Tretji dijak je dobil stavo.

Ciganov poskus.

Cigan, kateremu se je čudno zdelo, kako more gospôda spati na perji, rekel je nekoč: „Jaz sem si samo jedno pero pribil na desko in ležal na njem, pa me je tako strašno tiščalo; kako mora tiščati šele gospoda, ki spi na tolikem perji!“

Iz računstva.

Učitelj da Jakcu nastopno nalogo, da jo izdela na izust: Če prineso mati šest cmokov in sneš tri, koliko jih še ostane!"

Jakec takoj odgovori: „Ne ostane jih nič, ker vselej vse snem“.

Kako dobro zna plavati.

Vroče je bilo. Pri obedu je bil govor o kopanju, in mati reče jednemu sinov: „Glej, da se kmalu naučiš, drugi že vsi znajo!“

Tinče pa odgovori: „Saj že znam. Včeraj sem tako plaval, da sem imel vsa kolena krvava“.

Odkritosrčnost.

Nemanič: „Sosed, posodite mi pet goldinarjev, pozabil sem mošnjo doma.“

Velikovič: „Vi pa mnogokrat mošnjo doma pozabite!“

Nemanič: „Res je, pa nič ne de, ker je itak prazna.“

Opravičen strah.

Vaškega župana so po noči roparji na cesti napadli in oropali; znanci so mu svetovali, naj v prihodnje samokres s seboj nosi.

„Potem mi še samokres vzamejo“, odvrne jim pogumni župan.

Gospod: „Ali se Vam ne zdi, da sem nekoliko prestar za Vas?“ — Gospodična: „O ne!“ — Gospod: „Saj sem dvajset let starejši kakor Vi?“ — Gospodična: „Nič zato, imam saj upanje, da postanem mlada vdova.“

Loterijske srečke.

Linc, dné 28. aprila: 45, 62, 33, 7, 9.
Praga, dné 2. maja: 25, 21, 14, 54, 10.
Trst, dné 28. aprila: 51, 49, 25, 42, 64.

Tržne cene v Ljubljani

dne 5. maja t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	50	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež,	5	50	Surovo maslo, "	—	78
Ječmen, "	6	—	Jajce, jedno	—	02
Oves, "	6	65	Mleko, liter	—	10
Ajda, "	7	—	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, "	5	—	Telečje "	—	60
Koruza, "	5	65	Svinjsko "	—	66
Krompir, "	1	60	Koštrunovo "	—	40
Leča, "	12	—	Pišanec	—	55
Grah, "	12	—	Golob	—	20
Fižol, "	8	—	Seno, 100 kilo	—	286
Maslo, kgr.	1	—	Slama, "	—	234
Mast, "	—	68	Drva trda, 4 metr.	—	6
Špeh frišen	—	56	" mehka, 4 "	—	460

Prodaja vina.

300 hektolitrov

črnega terana in belega
namiznega vina

od 12 do 16 kr. liter je na prodaj.

Za pristnost in točno postrežbo se jamči.

Fran Bentivoglio

vinogradar št. 603 Dignano — Istra.

V vsakej fari in krajni občini postavlja se razumna, spoštovana in denarno zanesljiva oseba kot

zaupni mož

z dobrim postranskim zaslužkom. — Pismeno naj se pozveduje pod „201.191“, Gradec, poste restante. (5—6)

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

po najnižjih cenah pod najugodnejšimi pogoji pošilja pod jamstvom in na poskušajo.

IG. HELLER, DUNAJ

2 1/2 Pratersrasse Nr. 48
Bogate ilustrirani 192 strani obsežni ceniki v slovenskem in nemškem jeziku na zahtevanje lahko dostopni.
Preprodajalci na lito.

(1—3)

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (3—7)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavno prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Nebhodno potrebna za vsako gospodinjstvo je

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava

z ukusom bobove kave.

Ta kava ima zase nedoseženo prednost, da se zamore odreči kvarnemu uživanju nemešane ali z surrogati mešane bobove kave in da je moč prirediti mnogo **sladnejšo**, poleg tega **zdravejšo** in **tečnejšo** kavo. — **Neprekošana kot primesek k navadni bobovi kavi.** (38—12)

Priporoča se zlasti za gospé otroke in bolnike.

Osobito se je čuvati slabih posnemovanj.

Dobiva se povsod

1/2 kile po 25 kr.

Sel. Kneipp

Razglas.

Veliki živinski sejem pri Mali Nedejji

bode v četrtek pred Trojičko nedeljo dne 17. maja.
Kupci in prodajalci se uljudno vabijo.
Blaž Korošec l. r., gostilničar.

(10)

Odlikovan v Trstu 1882. Srebrna svetinja.

Tovarna peči in glinastih izdelkov

Avgust Drelse

Ljubljana (Kranjsko).

Vsakovrstne peči po najnovejši konstrukciji, bele in barvane od najboljšega blaga, elegantne in cene.

Cevi za dimnike natik z vetrovim ravnalcem. (2—8)

Okraski pri stavbah, nakit pri cerkvenih stropih in okrajkih, neprežigliva opeka in vse v glinarsko obrt spadajoče stvari.